AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— bij vooruitbetaling.

Bureau van dit blad: St. Elisabeth's Gasthuis.
Administratie: St. Thomas-college.
DRUKKER. B. L. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50; voor elken regel meer 7½ cts.

Curaçao en zijn vroegere Bewoners.

I.

Belofte maakt schuld.

Het is al eenige weken geleden, dat wij onze lezers hebben toegezegd, nà plaatsing van de lezing over: *De beteekenis van Curaçao voor de Volkenkunde van Zuid-Amerika*, van Dr. J. P. B. de Josselin de Jong, daarover een nabeschouwing in ons blad op te nemen.

Langer uitstellen zou het gevaar opleveren, dat het laatste restantje van herinneringen daaraan geheel zou worden weggevaagd.

Wij willen met des te meer liefde die belofte nakomen, omdat de ethnographie van onze Kolonie een studievak is, waarmee wij ons jarenlang met bijzondere voorliefde hebben bezig gehouden.

Maar om ons oordeel te geven over die lezing, zooals ons gevraagd werd, is een zeer epineuse kwestie, omdat ze ons voert op een terrein vol voetangels en klemmen.

Het moeielijke van de kwestie, wat ons afschrikt, steekt hierin, dat we ons oordeel moeten uitspreken over een hoogst wetenschappelijke materie, waarvoor tot nu toe (en dit nog pas zeer kort geleden) *alléén* aan de Hoogeschool van [illegible] een leerstoel is opgericht, en waarvoor de eenige specialist in dat vak Dr. de Josselin de Jong als buitengewoon Hoogleeraar is aangesteld.

Doch wij zullen ons in deze artikelen uitsluitend bepalen tot de ethnographie van Curaçao, en van de naburige eilanden en in de naaste omgeving alléén spreken in zoover deze met onze eilanden in eenig verband staat.

De groote bereidwilligheid van den Conferencier om zich terstond op verzoek van het Groepsbestuur van het A. N. V. voor een lezing voor de leden van die Groep beschikbaar te stellen, valt gewis hoogelijk te waardeeren. De paar dagen, die hem na zijn inspannenden arbeid op St. Thomas en onze Bovenw. Eilanden en daarna op Curaçao en Aruba nog vóór zijn terugkeer naar Holland overbleven, zou ieder ander stellig liever in rust en ontspanning hebben doorgebracht.

Wat wij reeds denzelfden avond na [illegible] der lezing ook van verschillende wetenschappelijk gevormde personen te hooren kregen, was niets anders dan teleurstelling. Niemand kon zich een helder idée vormen, wat nu toch eigenlijk de volkenkunde met zekerheid leert omtrent Curaçao en zijn vroegere bewoners.

Die teleurstelling hadden natuurlijk de toehoorders aan zich zelf te wijten, omdat zij niet de minste notie hadden van het onderwerp, dat de Professor dien avond behandelen zou en omdat zij ook geheel iets anders verwacht hadden en wel op de eerste plaats dat de Spreker hen met eenige onthullingen zou verrast hebben omtrent de resultaten van zijn geheimzinnige opgravingen hier en elders verricht. Maar niets daarvan.

Dat de conferencier die verwachtingen onbeantwoord liet, zouden wij hem niet als een tekortkoming durven aanrekenen.

Wij kunnen ons te goed indenken, dat hij die resultaten nog moet schiften en ordenen. Bovendien van zijn standpunt beschouwd moet hij er wel de voorkeur aan geven, met de primeur van zijn vondsten en ontdekkingen het eerst de wetenschappelijke wereld in een vaktijdschrift in kennis te stellen.

Doch de schuld voor die teleurstelling lag toch ook wel aan den Conferencier, die dezen avond over en boven de hoofden der toehoorders heen opsteeg in de hoogere regionen zijner speculatieve beschouwingen over de raadselen en problemen der ethnographie van Noord- en Zuid-Amerika. [illegible] veel moeielijker en voor zijn auditorium zoo weinig mogelijk interessant en aantrekkelijk gemaakt. Had hij eenvoudig verteld over de ontdekking dezer eilanden, de toenmalige bewoners, hun levenswijze en gebruiken, wat er van hen nog in den bodem vooral op Aruba is bewaard gebleven, over de verdienste aan Pastoor van Koolwijk, aan wie de wetenschap haar huidige kennis omtrent de Caraïben te danken heeft, dan zouden zijn hoorders dien avond hoogst voldaan huiswaarts zijn gekeerd. In plaats daarvan heeft hij hen nu een half uur langs de grilligste kronkelpaden door een labyrinth van hypothesen rondgeleid, waarvan alleen het einde het eenige lichtpunt was, dat hen weer helderziende maakte en het slot, dat hen weer tot verademing en bezinning bracht.

Wat de Spr. heel duidelijk gereleveerd heeft, is de chaos van onoplosbare raadsels en problemen, die de hij in zijn leervak te doorworstelen heeft. Bij gemis aan voldoende gegevens zal hij trachten door middel van een aaneenschakeling van hypothesen een bevredigend systeem van ethnographie op te bouwen.

Waarschijnlijk de Evolutie-theorie op de ethnographie toegepast.

De Spreker stond in zijn lezing zeer sceptisch tegenover de oude reisverhalen en beschrijvingen der ontdekkingsreizigers en eerste missionarissen der Nieuwe Wereld. Het ontbrak hun aan wetenschappelijke basis. Zij phantaseerden er maar op los.

In stede daarvan wil de tegenwoordige Ethnographie een ander systeem opbouwen van *Wahrheit und Dichtung* en phantasie, vooral veel phantasie, maar dat alles in een modern wetenschappelijk hypothesen-kleedje gestoken.

Maar het is de vraag, of we er dan beter aan toe zullen zijn en of onze positieve kennis en wetenschap er iets bij zal winnen.

Dit ter inleiding.

Het einde van een misbruik.

Gouverneur Brantjes heeft bij den K. R. een ontwerp-verordening ingediend, waarbij het volgende nieuwe artikel 241 *bis* wordt gevoegd in het *Wetboek van Strafrecht* voor onze Kolonie:

„Hij die een kind, waarvan hij weet [illegible] de voorschriften van het Burgerlijk Wetboek als het zijne erkent, wordt, als schuldig aan valsche erkenning, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren."

Memorie van Todichting.

„Het gebeurt niet zelden, dat lieden, die met een vrouw willen trouwen, welke reeds kinderen bij een anderen man heeft, deze kinderen als de hunne erkennen. Meestal geschiedt dit uit lichtvaardigheid, zonder de omvang en beteekenis van de daad te beseffen.

Hoewel een dergelijk feit reeds onder het bereik van artikel 232 van Wetboek van Strafrecht voor de kolonie Curaçao zou vallen, komt het wenschelijk voor er een delictum sui generis van te maken in den geest van artikel 278 van het Wetboek van Strafrecht voor Nederlandsch-Indië, om de menschen duidelijker aan het verstand te brengen, dat zij een ongeoorloofde daad plegen, en in het bijzonder om zooveel mogelijk in het belang van den fiscus paal en perk te stellen tegen de misbruiken, welke dergelijke erkenningen hebben ten aanzien van aanspraken op overtocht, op onderhoud bij overlijden van den zoogenaamden vader, op kostelooze geneeskundige hulp en behandeling, op kindertoelage, enz."

Eindelijk! Ja, want reeds voor ongeveer tien jaar geleden hebben wij reeds in dit blad op een dergelijke bepaling aangedrongen.

Dat geschiedde toen naar aanleiding van een dergelijk verbod uitgevaardigd voor Oost-Indië. Maar hier is er toen niets van gekomen.

En alles bleef zooals het was.

Het gevolg was, dat het Gouvernement een leugen bleef sanctioneeren.

Immers als een man een of meer kinderen *als de zijnen* erkent, die *niet zijn eigen* kinderen zijn, is dat een leugen. En het Gouvernement slikte dat heel gewoon.

Het is zelfs voorgekomen, dat een man, een weduwnaar, opnieuw ging trouwen met een vrouw, die reeds een of meer natuurlijke kinderen bezat en ook die kinderen als de zijnen, erkende, ofschoon ze dat niet waren, en erger nog, ofschoon die vóórkinderen geboren waren staande zijn *eerste* huwelijk.

Het gevolg daarvan was, dat het Gouvernement daarmede feitelijk een officieële goedkeuring gaf aan bigamie, die ook bij onze Nederlandsche wet verboden is.

Goddank, aan zulke misbruiken zal nu een einde komen.

Uit de *Memorie van Toelichting* kunnen wij opmaken, dat alleen *financieële* bezwaren nu den doorslag gegeven hebben.

Dus uit bezuiniging.

Doch de immoreele zijde van deze kwestie wordt niet aangeroerd; ook ook niet, dat onze *Burgerlijke Stand*, wier Registers toch ook moeten dienst doen als betrouwbaren gidsen bij het nasporen en oplossen van genealo-

Curaçaosche Ditjes en Datjes.

Met schuchteren schroom vraag ik wederom 't woord, nu wekenlang onder de Amigoe streep, 'n andere J. P. of in volle titulair Prof. Dr. J. P. B. Josselin De Jong, ons de beteekenis van Curaçao voor de Volkenkunde van Zuid America, getracht heeft, uiteen te zetten.

Naar mijn bescheiden meening, hoorde die copie heelemaal niet thuis in 't Amigoe-sousterrain, ze is té gedegen, té massaal, té zwaar op de hand, te hypotheserig en wat erger is één passage zelfs absoluut unfair.

Heb die artikels gelezen met 'n rimpel tusschen mijn brilglazen, door en door critisch gelezen met 'n koppig doorzettingsvermogen om toch zooveel mogelijk graantjes te pikken op dat voor mij nog geheel maagdelijk terrein, en toen ik 't „Ik heb gezegd" met 'n reuzezucht had doorgezwelgd, toen was me de beteekenis van Curaçao voor de volkenkunde van Zuid Amerika, nog even flets, nog even nevelig, mistig, duister als de relativiteitstheorie van Einstein.

Dat ligt natuurlijk aan mij.

Zal daarom mijn geleerden naamgenoot J. P. niet volgen in de cirkelende loopgraven van 't hypothesegebied, maar ga gewoon dóór, onverondersteld te babbelen, wat vóór heeft, dat je lezers je begrijpen.

***

Ben korts 'n dag of tien logé geweest in dat groote raamrijke huis op 't Pietermaaische Concordiaplein, en 't lust me, wat er toen in mijn bezige brein is omgegaan, hier eventjes neer te pennen.

't Was meer dan een kwart eeuw geleden, dat ik voor 't eerst, kersversch uit Holland, met nog blozende koonen, en nog rappe veerkrachtige schiet-op-stap mijn tenten opsloeg tusschen deez toen reeds afgeknabbelde muren, niet door den tand des tijds, maar door 't invretende salpeter.

Ik herinner me nog goed dien allereersten avond.

Kakement pijnde door druk boomen in sympathieke confraterskring over 't laatste hollandsche nieuws-en ondervonden reisavontuur ter zee en te land, tot Klaasvaak kwam.

Wel te rusten! slaap wel! Tot morgen!

'k Verdween in mijn nog onheimelijke kale kamer, met in hoek opeengestapelde mailkoffers tegen leeg boekenrek, en stak 'n recalcitrant kaarsje aan.

Wat is dat?!

'n Vies rillerig bruin beest laveerde zig zag over den vloer. Zeker 'n duizendpoot of 'n scorpioen, enfin 't komt er niet op aan, er aan zal je, salamander!

En ik schoof met 'n ruk 'n plank uit mijn boekenrek, en nà 'n minitieus nauwkeurige wiskundige berekening, liet ik die 5 voet eikenhout met 'n donderknal neerjenzen op den dat monster omringenden vloer, en „ik heb je ouwe," jubelde ik.

Voetstappen alomme. Deurgeklop. Ja, kom er maar in.

Wat voer je toch uit, wat is er toch gebeurd, Jan Paul?

O, niks, ik heb alleen maar eventjes 'n scorpioen of duizendpoot te grazen genomen, kijk maar, hij is zoo plat als 'n scholletje.

Iô, schei uit, en fantastisch bezoek in helgekleurde nachtcostumes brulde 't uit, 't is geen scorpioen, 't is geen duizendpoot, 't is maar 'n doodgewone kakkerlak.

Dit was de eerste van de duizende kakkerlakkenmoorden, die ik gedurende mijn tropenjaren op mijn geweten heb, maar geen enkele van ze'n collega's was nadien eens zoo heelemaal dood, zoo door en door dood, zoo lekker dood, zoo dood van alle kanten, als die Pietermaaische tusschen mijn koffers tippelende bruinige zespooter.

't Was op diezelfde kamer, dat ik 'n week of wat later, zelf op 't apengapen lag, de gele koorts had me te pakken, en leelijk ook.

Zie nog, mijn oude vriend Dr. Ellis glimlachend bemoedigend over mij heengebogen, toen er weinig of geen hoop meer was.

Weet me ook nog te herinneren, toen ik, weleer zoo kerngezond, daar machteloos van koortshitte neerlag, 't in eens op mij neerdauwde, wie weet jan Paul, misschien ga je wel dood, en dat ik 't toen heb uitgesnikt als 'n kind bij de gedachte aan mijn moeder en dierbaren in Holland, bij de gedachten aan de ineenstorting van mijn levensideaal, om mij geheel te geven voor 't heil van de arme verachte onbeschaafde Curaçaosche buitenneger.

Maar ik ben er doorheen gerold, en nooit heeft mijn toen zoo spits en hol en geel en afgetakeld facie zoo lachend geglommen van innige dankbaarheid, als toen Dr. Ellis, ook overgelukkig, me de hand drukte met 'n hartelijk: Père, je bent er door, nu maar goed aansterken, en kalmpjes an, hoor!

Ik had toen net zoo'n gevoel, als toen ik door mijn eindexamen was.

* * *

Wat is Curaçao in die lange jaren toch reuze-veranderd! Toen liep er nog dat potsierlijk muilezeltrammetje. Ergelijk was 't, hoe die beesten mishandeld werden. Je kon in de verte aan 't gebeuk al hooren, dat de tram in aantocht was. Van brug tot einde Scharlo regende 't zonder ophouden slagen, klits, klets, klandere, van de eene rib op de andere.

Eens had ik alspassagier, den arm van dien ranselenden rasploert gegrepen, met 'n woedend: Neger, stop met je gebeul. Hij keek me 's aan, mompelde wat, en kwakte nijdig z'n zweep in 'n hoek, met 't gevolg, dat er toen heelemaal geen gang meer in zat. Prügel schijnt helaas voor die langooren te zijn, wat benzine is voor 'n auto. Je kon er òf met 't vaak derailleeren en weer in en uitwippen, òf door 't telkens koppig weigeren van den pezigèn motor soms meer dan 'n half uur over 't traject doen, en 'n ander maal was je binnen 3 minuten van de brug naar Pietermaai, dan was 't of de duvel achter dien gladakker zat.

Heb 't meegemaakt dat 'n oude dame, in de buurt van „Theater Naar" — maar goed dat ze dien naam veranderd hebben — moest uitstappen. Geen kwestie van. Geen conducteurtje lief of koetsiertje lief help, met geen mogelijkheid was 't beestje lijfelijk wag-

gische moeielijkheden, in kwesties van afstamming, erfopvolging enz, den onderzoeker op een dwaalspoor brachten.

In deze aangelegenheden zullen de Registers van onzen Burgelijken Stand, van den datum dat deze hier in 1831 officieel werd ingevoerd, wel immer alle gezag en betrouwbaarheid missen. Wat zeker te betreuren is en voorkomen had kunnen worden.

Maar Goddank, dat nu eindelijk aan bovengenoemd misbruik een einde zal komen.

Sprokkelingen op Onderwijsgebied.

Een verborgen liefdewerk.

Uit Parijs wordt aan het *Rott. Nbl.* geschreven over een merkwaardig apostolaat, dat door een Fransch priester wordt uitgeoefend.

Men kan hier en daar even proeven, dat een niet-katholiek schrijver aan 't woord is, doch zijn getuigenis wordt er niet minder merkwaardig door.

De corr. vertelt:

„Deze groote stad bevat duizenden monumenten en levensuitingen, welke in geen *Baedeker* of *Guide Bleu* staan opgeteekend en die toch nog veel meer de aandacht verdienen, dan wat ons nader staan, dan de Eiffeltoren of de Arc de Triomphe. Ge behoeft maar een heel klein beetje uit uw oogen te kijken om er te ontmoeten, telkens weer andere. En daar in ligt een goed deel van het onuitputtelijke genot, dat ik er in vind, om hier rond te dwalen.

Zoo zou bijvoorbeeld geen gids, hij zij gedrukt of gebeend, mij ooit gebracht hebben naar dat kleine kroegje aan den quai des Orfèvres no. 46, waar ik, vanochtend tegen half 12 ongeveer, aan den toonbank gestaan heb met een .... kamerheer van den Paus, gekleed in een soutane met de paarse teekenen zijner waardigheid. Hij heeft mij een glas wijn aangeboden en was heelemaal niet te trotsch om met mij te klinken. Met een vriend, dien ik bij mij had, klonk hij ook. En wat nog gekker is: het was monseigneur, die het rondje betaalde.

Een instituteur uit het noorden van Frankrijk had vijf en twintig jaar geleden zijn school aan den oever van het kanaal van La Sensée.

Zijn zoon zag elken dag de bruine zolderschuiten voorbijglijden, aan een touw voortgetrokken door een man of door een langzaamstappend paard. Zijn kinderblik volgde, in den damp van den morgen of in de klaarte van den avond, die drijvende kermiswagens op het zoete water. Op het schip tusschen stapels planken en luiken, zag hij kinderen spelen bij het vuur, waarboven de soep kookte, of onder kleurige vlaggen der hemden en vaatdoeken, die droogden in den wind. En de knaap zei tot zich zelf, dat deze kleine nomaden nooit naar school gingen, omdat zij voortdurend onderweg waren. Zij groeiden op in onwetendheid, als analphabeten en het leven vond hen ongewapend, ontoegankelijk voor de beschaving. Toen vatte de onderwijzersjongen een plan op, dat hij later, een man geworden, tot uitvoering brengen zou.

Het was de verwezenlijking van zijn plan, wat monseigneur Plateau, mij vertelde, vanochtend, in dien kleinen bar aan den quai des Orfèvres, waar hij een soort van pled-á-terre gekozen heeft. Want hij woont in een aak, die niet ver daarvandaan aan den wal ligt: de „*Etoile du Matin*".

In 1900 werd het „*Oeuvre de Mariniers*" geboren te Saint-Quentin. De abbé Plateau begon met op de oevers der kanalen en rivieren patronaten op te richten: gelegenheidsscholen, vaak gehuisvest ouder een tent. Gedurende het korte oponthoud der schuiten ging hij leerlingen zoeken aan boord, en dikwijls was het bij hen op het dek, dat hij hun les gaf. In 1909 controleerde hij op deze manier meer dan 500 schuitten. Dat jaar kende de *Académie Française* hem den Prix Montyon toe.

Toen was hij er. In 1910 belastte het Parijsche pers-syndicaat den abbé om 20.000 franc te verdeelen onder de armen van 3000 schuiten en de Vereeniging voor Dierenbescherming verzocht hem haver en stroo te geven aan de paarden, ezels en muildieren der schippers. Nog een jaar later kocht hij een boot, met een presbyterium er in, een kapel en een schoollokaal. De abbé Plateau, ondernam een groote reis. Hij doorliep, aan boord van zijn schip, het departement van de Oise, de Aisne, het Pas-de Calais, het Noorden, geheel België. Overal waar hij pleisterde, organiseerde hij een afdeeling van zijn liefdewerk, zette hij zijn denkbeelden uiteen; de schipperskinderen gaan niet naar school, zelfs niet wanneer hun drijvende woning stil ligt. Zij kunnen immers het onderwijs niet volgen. Toch zou het tamelijk eenvoudig zijn, hieraan tegemoet te komen.

Men had slechts aan elken scholier een zakboekje te geven, waarop werd aangeteekend, wat hij — beetje voor beetje — geleerd had. Daarmee kon de meester in een oogopslag zien, wat zijn kleine leerling al wist, die voor twee of drie dagen zijn school bezoeken kwam. En zoo kon een aaneengesloten onderricht worden gegeven, zonder gapingen of noodelooze herhalingen.

De schuit was populair. Wanneer de abbé de trossen uitwierp, snelde men toe, van alle kanten in menigte. Te Calais hielden de schippers een collecte, en gaven hem een ezel ten geschenke om zijn schoolschuit te trekken.

Toen .... kwam de oorlog. In den slag bij Dinant werd zijn schuit in den grond geboord. Zijn schuit, — doch zijn werk bleef leven. In 1917 kocht de heer Plateau inmiddels kamerheer van den Paus geworden, een nieuwe schuit, dezelfde die nu aan den quai des Orfèvres ligt. Vijf duizend schippers kennen het „*Oeuvre des Mariniers*" en profiteeren er van. En deze week, om de hoofden zijner vrienden te tellen en met frisschen moed opnieuw van wal te steken, houdt Monseigneur Plateau een propaganda-bijeenkomst aan boord van de „*Etoile du Matin*", die in de Seine ligt aan een ketting voor de Munt.

Een nieuw vak van Onderwgs.

De groote algemeene katholieke organisatie, welke in de Ver. Staten onder den naam van *Welvaartsraad* bestaat, is een propaganda begonnen om aan alle katholieke lagere en hoogere scholen een nieuw leervak in te voeren, dat als *Burgerkunde* wordt betiteld.

Deze actie is een gevolg van den Herderlijken Brief, in 't jaar 1919 door de Amerikaansche bisschoppen uitgevaardigd, waarin werd gezegd: „Daar het kind niet enkel deel uitmaakt van het gezin, doch ook lid is van een grootere maatschappelijke gemeenschap, moet zijn opvoeding zoodanig zijn, dat het in staat is, zijn plichten tegenover de samenleving te vervullen. De maatschappij heeft het recht, te eischen, dat allen, die van haar voordeelen profiteeren, tegelijkertijd ook de noodige sociale eigenschappen bezitten."

In aansluiting met dit gezagvol woord wil de *Welvaartsraad* de studie doen invoeren van de Amerikaansche wetgeving, van de staatkundige idealen, rechten en verplichtingen.

Men is begonnen met aan alle katholieke inspecteurs, en aan alle noviciaten en moederhuizen materiaal toe te zenden, en wil vooral op de lagere school deze *Burgerkunde* als verplicht vak invoeren, wijl ook voor vele openbare scholen deze verplichting bestaat.

Gelijkstelling en iets anders

Het Engelsch Lagerhuis heeft met algemeene stemmen een besluit van groote beteekenis genomen. Het was voorgesteld door O'Connor en beoogt een eind te maken aan de onrechtmatigheid, dat de katholieken zelven en alleen de kosten van het onderwijs hunner kinderen hebben te dragen.

Dit was te ergerlijker, wijl men in Schotland reeds in dit euvel had voorzien, doch het pleit zeker voor den eerlijken zin der Britsche Kamerleden, dat zij allen zonder uitzondering van conservatie tot socialist, van liberaal tot orthodox protestant, het goed recht der katholieken erkenden en de resolutie aannamen, welke het in Schotland geldende stelsel ook in Engeland invoert.

Schril steekt daartegen af, dat het Noord-Iersche parlement te Belfast een dergelijk voorstel heeft verworpen, zoodat de zeven honderd katholieke scholen daar wel ten ondergang zijn gedoemd.

En het was geen onverschilligheid, het was brutale tyrannie, welke hier den boventoon voerde: de minister van onderwijs, lord Londonderry verklaarde ronduit, dat men aan de katholieke scholen het leven zoo moeilijk zou maken, als der regeering maar mogelijk was ....

Zeer vermoedelijk is die heer vrijmetselaar en heeft hij meermalen met geestdrift geluisterd naar een schoon vertoog over de verdraagzaamheid.

Bioscopen.

Ja, wie is de schuldige? Zoeken we dien misschien ook, evenals in het eerste deel van een detective-roman pleegt te geschieden, juist aan den kant, waar hij zich niet bevindt?

Een der laatste nummers van *America* bevat een artikel over de *movies*, waarmee de spraakmakende Amerikaansche gemeente de bioscopen bedoelt, nadat zij *moving pictures* te lang had bevonden. Men is daar ook in katholieke kringen wel sterk de meening toegedaan, dat er een goede toekomst in de film kan zitten, evengoed als de uitvinding der boekdrukkunst geen ramp behoefde te wezen, wanneer zij slechts uit oogpunt van volksopvoeding, moraal en kunst op hooger plan wordt gebracht. Thomas Edison, de groote uitvinder, acht haar van groot belang voor het onderwijs. Hij verklaart, dat 85 procent der kennis, welke schoolkinderen opdoen, door het oog tot hen komt en juist in dit opzicht voldoet de bioscoop aan de allerhoogste eischen.

Om de zaak te verbeteren is, gelijk men zich misschien herinneren zal, het vorig jaar een comité gevormd uit 62 nationale vereenigingen, welke tezamen — we zijn in Amerika — zestig millioen leden tellen, waaronder vakorganisaties, meisjesvereenigingen, padvinders, en ook de groote katholieke Raad van Welvaart. Men heeft vergaderd en zich in verbinding gesteld met de schrijvers en fabrikanten, welke de films vervaardigen en aan dien kant ook medewerking gevonden. Het is een bedrijf van geweldigen omvang, waarin een kapitaal zit, alleen voor de Vereen. Staten van 1.250.000.000 dollars. En er bestaan 15000 bioscoopzalen met meer dan zeven en een half millioen zitplaatsen, welke iedere week door vijftig millioen menschen worden bezocht en jaarlijks verschijnen zevenhonderd nieuwe groote films.

Men ziet hier de ontzaglijke macht ten goede of ten kwade, welke uitgeoefend worden kan. Maar door wie? En zoo komen we in het hart der quaestie. Gewoonlijk worden alle verwijten wegens slechte films gericht tot hen, die ze schrijven, photografeeren of vertoonen; nu en dan ook nog aan de autoriteiten, welke niet behoorlijk toezicht houden.

Maar een vakblad, de „Pictureplay" keert den pijl om: het publiek is de schuldige.

Er worden wel goede films gemaakt en vertoond, en er zouden er veel meer komen, wanneer ze maar toeloop hadden. Doch wanneer de goede films steeds schadeposten blijven en de slechte groote winst opleveren, ja dan krijgt men wat men verlangt. Het is geen hoog standpunt, dat deze zakenmenschen innemen, doch een ernstige les voor 't publiek zit er in. En tevens een aanwijzing, dat men een kwaad niet kan keeren, wanneer men enkel de uitingen en gevolgen daarvan bestrijdt. Voordat het meisje zich onzedig kleedt, voordat de jongeman smaak heeft in een vies boek, voordat zij beiden een gemengd of lichtzinnig huwelijk sluiten, is daaraan reeds iets, neen heel veel voorafgegaan. Men heeft hun het onderscheid niet geleerd tusschen waar en bedriegelijk geluk, of misschien hebben ze wel zoo'n lesje geleerd, doch in hun omgeving gezien, hoe iedereen naar andere dan eeuwige goederen streefde, zoodat ze nu zelf evenzoo gaan doen.

Om goede films te krijgen en goede boeken en goede kleeding en de slechte te weren, zal eerst jeugd en volk anders moeten worden.

En dan komen we dus allereers voor een ander probleem te staan.

Het is de grondvraag van alle pogen tot verbetering der wereld: hoe bekeeren we tot een werkelijk innerlijk Geloof de heidenen en .... vele Christenen?

Een oud-bekende. De Heer C. Sprockel, thans onderwijzer aan een bijzondere school te Dordrecht, en oud-leerling van het St. Thomas-College alhier, heeft behalve de hoofdacte, zooals wij onlangs meldden, ook in die dagen nog zijn acte voor het Engelsch gehaald. Het is kranig

Berichten uit de Kolonie.

Decoratie.

Volgens *El Universal* en *El Nuevo Diario* van Caracas van 4 September ll. is door den President van Venezuela de *Medalje van het Openbaar Onderwijs* toegekend aan de Heeren S. M. L. MADURO, Voorzitter van de Schoolcommissie op Curaçao en aan de Heeren JOS. M. L. MADURO en D. DARIO SALAS, (agregados) plaatsvervangende leden dier schoolcommissie.

Deze qualificatie zal wel op een vergissing berusten, want de Heer S. M. L. Maduro is geen Voorzitter, wel lid der Schoolcommissie en de beide andere Heeren zijn noch leden, noch plaatsvervangende leden der S. C.

Onze gelukwenschen.

Rochester.

Naar wij vernemen zal de Amerikaansche oorlogsboot *Rochester* in plaats van den 10 Sept. eerst op den 20n. hier binnen komen.

Als een wetenswaardige bijzonderheid kunnen we nog mededeelen, dat deze *Rochester* 25 jaar geleden den naam droeg van *New-York* en toen admiraalschip was in den zeeslag bij Santiago de Cuba, dat de Spaansche vloot onder admiraal Cervera op 3 Juli 1898 vernietigde.

Postspaarbank.

In den maandelijkschen staat van Juli van de Postspaarbank viel het ons dezen keer bijzonder op, dat hier in de stad tegenover de geringe som 2.993 gld. aan *belegde* gelden zulk een groot cijfer van 12.234 fl staat van *opgevraagde* gelden. Zou dat misschien in verband kunnen staan met de viering van het Koninginnefeest? Velen hebben zich daarvoor zeker heelemaal van nieuwe kleeren voorzien. Maar dan zal de maand Augustus wel hetzelfde beeld te zien geven. Opmerkelijk is evenwel, dat op alle andere kantoren veel meer belegd dan teruggehaald is.

Consul.

De Heer ARNOLD HASETH, tot nu waarnemend Consul van Haiti, is thans door den President van die Republiek definitief als zoodanig aangesteld.

Onze gelukwenschen.

---

gelend kilometer vretend vehikel tot staan te brengen. met ze'n vier pooten in de lucht gallopeerde de muil als 'n razende er van door, tot die plots bij 't transparante Pietermaaische wachthuisje stond als 'n paal.

En snapt U nu de oorzaak van dat snelheidsrecord?

Geen plichtsgevoel, of bijzondere treklust, of rancune tegen die oude dame, neen heelemaal niet, alleen de slimmeling wist, dat je werd afgelost, en stond al likkebaardend naar de hoek van Monteberde te turen, waar ze'n broer of schoonbroer dra met looden stap kwam aangepoot, met 'n gezicht als of ie zoo aanstonds Spaansch examen maken moest.

Zat reeds jaren op de Bovenwinden, toen die muilwagentjes werden opgedoekt, en omgezet in 'n gasolinetram. En nu zijn die mooie sierlijke wagens ook al van de baan, en hobbelen de autobussen elk half uur voorbij, als reusachtige broodtrommels op wielen.

Maar die autobus-*bel* heeft mijn hart gestolen. Ik had mijn oogen maar dicht te doen, als ze haar smijdige metaalklank over 't Concordiaplein mepte, of daar zat ik weer heelemaal van top tot een in mijn oude dierbre Rottestad, waar van s' morgens vroeg tot s' avonds laat precies diezelfde diep-sonore koperklanken klingklangen door de wazige atmosfeer.

Weet ook nog, hoe je toentertijd op Pietermaai bij 't donkeren, uit den treure met je petroleumlamp zat te hannessen.

't Was steeds 'n netelig dilemma, of ramen dicht en stikken, óf Egyptische duisternis.

Nu flinkerpinkt er 'n Philips-gloeilampje boven je schrijftafel, terwijl de frissche passaat je om de ooren kringelt.

Zoo'n licht in mijn Willibrordsche wigwam, neen maar zeg, reuze, hoor. 'n Oud gloeilampje heb ik nog wel, maar 't verpikt 't om te gloeien.

Wanneer zal eindelijk die blijde dag dagen, dat 2 draadjes naar mijn buitenpost zullen worden gelegd, een voor electrisch licht en een voor de telefoon? Ik hoop 't op de begrooting van '24 te vinden.

Herinner me ook uit die Pietermaaische olimdagen, dat Jantsje onze kamerjonker, koetsier, butler, ja wat al niet, 'n keer mijn kamer kwam binnenhijgen met de boodschap, dat er 'n heeleboel-hopi-steamers in zicht waren. Ik kikkerde mijn stoel om, en reciteerend vol vuur:

„Heer Radboud op! Heer Radboud waak:

„Ik speur op zee zoo menig draak,"

beende ik de zoldertrap op, en jawel op 'tazuur Caraïbische watervlak stevenden in gevechtslinie 'n stuk of 6 rookgepluimde kruisers en torpedojagers recht op onze haven aan. De oorlog tusschen Spanje en Amerika was ten juist verklaard.

't Was Amirante CERVERA met z'n onfortuinlij eskader. Ben toen 'smiddags in spontane opwelling met 'n pontje 't Schottegat ingewrikt, heel dichts langs die ten dood gedoemde schepen, en ik zie nog die zwartharige, zwartogige matroosjes over de reeling leuen, dra misschien onschuldige slachtoffers van 'n ongelijken strijd. En waarom?!

Weer naar 't afgeknabbelde salpeterhuis gewrikt, en nà 'n dag of wat meldden ons de telegrammen, dat op de ree van Cuba 'n groot deel van Cervera's vloot tot mosterd geschoten was.

Arme Spaansche moedertjes, die hun zwartogige lievelingen zoo noode zagen vertrekken!

Dat is zeker, dat Curaçao van dien tijd, meer oorlogshaftig aandeed.

Ze had reeds 'n stationschip in 't Schottegat voor anker. Als de Hollandsche mailboot de haven binnen viel, dan verkondigde 'n schot uit 'n vuurbrakeren kattekop met veel bravour deez' blijde tijding aan stad en land.

En elken dag trouw, donderde van 't fort 't middag- en avondschot. Twaalf uur heit de klok, je horloge gelijk zetten.

Nu geen kanongebulder meer, nooit of te nimmer, 't schijnt, dat 't gouvernement in die jaren al ze'n kruit verschoten heeft.

Wat vooral jammer is in die lijn, is dat de Curaçaosche Schutterij ook heeft afgedaan.

Die maandelijksche parade met volle muziek van dat élitecorps, op 't Concordiaplein, gaf heusch 'n voornaam cachet aan Willemstad.

Was pas heel kort Curaçaosch burger, toen ik voor 't eerst dat schitterend defilé bijwoonde, er op neerschouwend door mijn ampel jalouzieraam. En weet u, wat er toen gebeurd is?

Ik was er enthousiast over, zoo enthousiast zelfs, dat ik s'avonds de slaap maar niet pakken kon.

Eindelijk op mijn zeilbed ingedommeld, schrik ik plots klaar wakker door 'n onbeschrijflijk penetrant gillerig angstgeschrei, 't was precies of er van 'n paar dozijn kindertjes de nek werd afgesneden.

Ik vlieg uit mijnbed naar het raam, en hoor slechts wielengeknars.

Hello, bons ik op de deur van mijn buurman, wat is er toch in godsnaam aan de hand?!

Ach niks, Jan Paul, 'n kar met geiten. Ik af, met beschaamde kaken, toch inwendig blij, geen Curaçaosche geit te zijn.

* * *

Ja, Mr. de Redacteur, allright, ik schei er uit.

Zou nog heel wat kunnen pennen over de lekkere calilla's, die we toentertijd rookten, en die je nu niet meer krijgen kunt; — over 't Pietermaaische paardje *Peru*, waarop ik zoo gaarne Scharlo en de Pen op en neer holde; — over die goeie Sjon Leysa, die als je maar 'n drupje regen gehad had, al klaar stond bij 't openen van de buitendeur, met de bayrumflesch; — over 't pleintje boven de regenbak, onze zgn. *Summergarden*, bakermat van zoo menig grootsche opzet tot heil van Curaçao; — over ..... neen, laat ik 't waschlijstje maar sluiten, 't gaat toch niet, ik zou geheel de Amigoe verdit- en verdatteren.

Ik geloof, geachte lezers, dat ik hiermede de beteekenis van Pietermaai voor de Volkenkunde van Zuid-Amerika genoegzaam heb aangetoond. Ik heb gezegd.

JAN PAUL.

San Willibrordo

Sept. 19 | 23.

Teruggekeerd.

Dinsdag morgen is Z.Exc. Gouverneur BRANTJES met zijn beide zoons van hun uitstapje naar Bonaire per *Ligia* teruggekeerd.

De Mark gekelderd.

De Hollandsche gulden, waarvoor op 7 Augustus in den morgen te Berlijn 860.000 mark werd betaald, steeg in den middag tot 1½ miljioen mark.

Voor een pond sterling werd bij opening 10 millioen mark bstaald en later op den dag 18.000.000 mark, terwijl de dollar van 2.2 tot 4 millioen mark „verbeterde".

Vlucht zonder bestuurder.

25 Juli had voor de eerste maal een groote vliegtocht zonder vliegenier plaats met een vliegtuig, dat langs radiografischen weg bestuurd werd. Het vliegtuig vloog van Parijs naar Tours en terug, een afstand van 280mijl.

Verkoop van Putwater.

Het tegenwoordig gebrek aan regenwater wordt nog verergerd door het onregelmatig verkoopen van putwater.

De ezelkarren, die op Otrabanda dit bedrijf vrijwel als een monopolie in handen hebben, koopen dit water aan de z.g. waterplantages *de Hoop, Valentijn*, enz. voor 15 tot 25 cts per vat *(boco)* op en verkoopen het hier in de stad tegenwoordig bijna *uitsluitend alleen per vat* tegen fl 1,25. Voor een enkel blikje durven zij 10 cts. te vragen. Doch er is bijna niet aan te komen. Want wie een blik water van hen wil koopen, wordt gewoonlijk afgescheept met de boodschap, dat dit vat reeds besproken is en aan een ander moet afgeleverd worden.

Doch niet iedereen heeft in zijn huis plaats om een geheel vat water op te bergen en de armen hebben de middelen niet om ineens fl 1.25 voor water alleen te besteden.

Die karrenvoerders vinden het wel zoo handig een geheel vat tegelijk aan den man te brengen, liever dan blikje voor blikje langs de huizen te leuren.

Er kwam ons dezer dagen ter oore, dat van wege de politie er toezicht op gehouden wordt, dat dit water langs de huizen niet duurder dan tegen 7½ cts. per blik verkocht mag worden. Een heel verstandige maatregel, aan die uitbuiting van de karremannetjes eens paal en perk te stellen.

Een maximum prijs van 7½ cts. levert toch reeds een meer dan ruime winst op.

Met regenwater is het nog veel treuriger gesteld. Op Otrabanda wordt het nu en dan tegen 25 cts per blik verkocht. Op Pietermaai durft men zelfs tot 35 en zelfs 40 cts per blik vragen.

Doch regenwater is er natuurlijk veel te weinig in voorraad om te verwachten dat dit langs de huizen zal verkocht worden. Het weinige dat iemand nog in zijn regenbak heeft, gaat hij natuurlijk niet verkoopen, maar bewaart hij zuinig voor eigen gebruik.

Doch de gelegenheid om goed putwater te koopen, is veel te gering. Daarin moet noodzakelijk meer afdoende voorzien worden.

Een driemaster.

Dinsdagmorgen ten 10 uur kwam de Amerikaansche sleepboot, de *Willett* met de Engelsche driemastschoener, de *Dorin*, op sleeptouw voor de haven. Iedereen dacht natuurlijk, dat die schoener averij beloopen had. Gelukkig was dit niet het geval. Beiden kwamen van Kingston (Jamaica). De schoener werd hierheen gesleept, omdat hij zonder eenige lading die reis naar hier niet kon volbrengen. Hij komt hier een lading van 10.000 kisten whiskey innemen. Leve de Prohibitie!!

Gedecoreerd.

Tot ridder van Oranje-Nassauorde is door H. M. de Koningin ook nog benoemd de Heer S. DE JONGH RICARDO te Carácas.

Telegrammen.

Op den dag van het Kroningsjubilé is door Z. Exc. Gouverneur Brantjes namens de Kolonie Curaçao het volgende telegram van gelukwensch verzonden aan Hare Majesteit:

„Curaçao biedt Uwer Majesteit ter ter gelegenheid van Haren jaardag en regeerings-jubileum betuiging meest eerbiedige hulde en trouw onder verzekering innige verknochtheid aan Uwe Majesteit en Hoogstderzelver Huis en bede voor langdurige en gelukkige regeering."

Hierop werd eerst deze week Woensdag het volgende antwoord uit den Haag ontvangen:

„Aan Curaçao mijn warmen dank voor heilwenschen en huldebetuiging, welke ik hoogelijk waardeer.

Wilhelmina."

Portugeesch-Israëlitische Gemeente

De vorige week is uit Holland hier aangekomen de Heer DUQUE, benoemd rabbijn der Portugeesch-Israëlitische Gemeente *Mikvé-Israël* alhier.

Auto te water.

Ja, dat kunstje was tot nu toe op Curaçao nog niet vertoond.

Op het Brionplein reed één uit de rij op de gereserveerde standplaats voor auto's achteruit de haven in. Gelukkig staat daar hoogsten éëns of 2 voet water. Aan den overkant zou hij zeker hopeloos in de diepte verdwenen zijn. Nu gelukte het wel met veel moeite den drenkeling weer op het droge te brengen, en zonder eenig averij.

Gestrand.

Vorige week Zaterdag is door een vischersbark de *Evelin Guy* van Bonaire binnengebracht, die aan de Noordkant van dat eiland had schipbreuk geleden. De bemanning bestaande uit 10 personen had zich in de sloep gered. — Het schip was op reis van Trinidad naar Barbados met een ladinh van 200 drums gasoline. Onderweg viel de mast overboord en waren zij 9 dagen lang aan wind en stroom overgeleverd, totdat zij eindelijk des nachts bij maanlicht de hooge rotsen van Bonaire in het zicht kregen. Op 40 vadem diepte kreeg het anker grond, en toen verlieten zij in de sloep van 14 voet lengte het schip en landden gelukkig bij Malmoth. Het schip werd door de schoeners *Fedalma* en *Estelle* naar de Playa gebracht, van waar het nu door die visschersboot en verder langs de kust door de loodsboot in de haven is binnengeloodst.

Onze landgenoot.

De Heer JOHN DE POOL, beeldhouwer en schilder, die de mooie buste van LOUIS BRION vervaardigde, is van zijn reis naar Caracas teruggekeerd, waar hij eveneens met een mooie opdracht vereerd werd door den Nederlandschen Gezant aldaar den Heer d'Artillac Brill en voor het gebouw der Hollandsche Legatie het portret mocht schilderen van H. M. Koningin Wilhelmina.

Nieuw Sportterrein.

Morgen 16 September om 4 uur n. m. wordt het sportveld van de **La Fama Tennis-club** geopend op *Cher Asile*, Montaberde, Pietermaai.

Bij de opening zal er gespeeld worden door de beste spelers van Curaçao.

Wij danken de Directie voor haar vriendelijke uitnoodiging daarbij tegenwoordig te zijn.

Tiga.

De olietankboot *Tiga* van de C. P. M. is naar Australië vertrokken.

Cur. R. K. Volksbond.

Donderdag avond hield de Eerw Pater R. BÜHRS een conferentie voor de leden was den *Cur. R. K. Volksbond* te Pietermaai over H. M. Koningin Wilhelmina, opgeluisterd met mooie lichtbeelden.

Heerenstraat.

Men is nu bezig ook onze mooie winkelstraat de *Heerenstraat* te asfalteeren. Het oude plaveisel wordt opgebroken. In plaats daarvan wordt eerst een laag geklopte diabaas, daarna een van kwartssteen van Arubaopgebracht en door den stoomwals ingeplet. Daarna komt de gekookte asfaltlaag er over heen en met een laag zand er over. De straat is reeds voor de helft klaar. Het is een ideale verbetering.

Aardbeving in Japan.

Een ontzettende aardbeving, (misschien wel de geweldigste waarvan de geschtedenis gewaagt) heeft in Japan bloeiende steden in een puinhoop veranderd. *Yokohama*, een stad van 100.000 inwoners is geheel verwoest. Na de ramp brak er brand uit, die bij de groote consternatie en gebrek aan alle middelen onmogelijk te blussen viel. 23.000 menschen zijn gedood, het getal der gewonden is nog veel grooter. *Tokio*, de hoofdstad met bijna 2 millioen inwoners, is voor ¾ verwoest. Hier zijn 43.000 pers. gedood.

Het getal gewonden werd op 100.000 geschat. Verder zijn nog de volgende steden *Yokosuka*, met 100.000 inw. op 12 mijl afstand van Yokohama, *Kamakura* op 30 mijl afstand van Tokio, alle steden in den omtrek van Hayama, *Hiratsuka* en *Ciso*, badplaatsen, geheel of gedeeltelijk verwoest. Het keizerlijk paleis, alle legatiegebouwen enz. vielen in puin. Ook twee leden der keizerlijke familie en 150 vreemdelingen behooren tot de slachtoffers.

De nieuwe president van Amerika.

President Calvin Coolidge geniet in de Ver. Staten de reputatie, dat hij een buitengewoon gesloten man is, die slechts zelden — en dan nog altijd kort en krachtig — spreekt. Diezelfde geringe spraakzaamheid, gepaard met groote onverstoorbaarheid, schijnt reeds thans het deel te zijn van Calvin Coolidge jr. Deze sinjeur van veertien jaar werkt op de tabaksplantage van den heer Dickinson Day, waar hij belast is met het tot bundels binden van gedroogde tabaksbladen. Die plantage ligt bij Hatfield in Massachussets en de jonge Calvin rijdt iederen dag op de fiets van zijn ouderlijk huis naar de plantage. Op den dag, dat zijn vader president was geworden, ging de knaap als gewoonlijk naar de plantage, waar hij met 9 uur hard werk $ 3.50 verdient.

— Wel — zei de eigenaar, de heer Day, tot den jongen — je vader is dus nu President?

Calvin Jr. antwoordde droog:

— Ja, mijnheer! Ik geloof het wel. In welke schuur wil u mij vandaag laten werken?

De waarde van examens.

„In „*De Vrijheid*" schrijft P. A. DIELS over dit onderwerp o. m.

Een examen is een onderzoek naar de hoeveelheid kennis, die iemand op zeker uur van den dag, van zeker jaar van zijn leven bezit. Die hoeveelheid moet gemeten worden. In de wereld der physieke zaken meten we lengte door middel van den meter, inhouden door middel van kubieke maten etc.

En als die metingen met nauwkeurige maten verricht worden, krijgen wij een hoogen graad van betrouwbaarheid. Als twee personen met denzelfden maatstok een weg afmeten, zullen de uitkomsten wel bijna of geheel gelijk zijn. Indien er een verschil van eenige beteekenis is, wordt de meting opnieuw verricht.

Nu doet in een schriftelijk examen de opgave denzelfden dienst als de meter. Maar nu komen we al direct voor moeilijkheden. In Amerika, het land waar de experimenteele paedagogiek een veel hooger vlucht genomen dan elders, heeft men veel curieuse ondervindingen met examenopgaven opgedaan. Starch en Elliot lieten een facsimile maken van de oplossing van een examenopgave in de vlakke meetkunde, welke oplossing werkelijk door een examinandus van een „*high school*" gegeven was. Een exemplaar van deze reproductie werd gezonden naar verschillende leeraren in de wiskunde aan high schools met het verzoek de oplossing te willen waardeeren (in punten van 1—100). Als we nu nagaan, dat meetkunde tot de weinige schoolvakken behoort, waar men zou verwachten, dat een objectief oordeel mogelijk zou zijn, en dat verder de gevraagde leeraren tot de ervaren leerkrachten behoorden, dan slaan de uitkomsten van dat onderzoek ons met stomme verbazing. Van de 116 antwoorden gaven 2 het cijfer 92; 20 waardeerden het werk op 80 of meer, 20 op minder dan 60, één zelfs op minder dan 30. Deze onderzoekingen zijn door anderen met verschillende leervakken herhaald, het resultaat was steeds ongeveer hetzelfde. Er is dus maar één conclusie mogelijk, n.l. dat een vertrouwbaar cijfer moeilijk vast te stellen is.

Een tweede moeilijkheid is, dat het oordeel van onderwijzers over de verschillende examenopgaven even ver uiteenloopt als de cijfers, die zij aan het werk toekennen.

Ook hiernaar heeft men in Amerika een onderzoek ingesteld. Inglis zond een serie van tien vragen over meetkunde naar verschillende wiskundeleeraren met het verzoek te melden, welk cijfer zij voor ieder correct opgelost vraagstuk zouden geven, met de bepaling, dat het totaal aantal punten voor de vraagstukken 100 zouden bedragen. Ook hierin vond men de grootst mogelijke verscheidenheid. Voor hetzelfde vraagstuk varieerde het toegekende cijfer tusschen 5 en 18 b. v.

Het is gemakkelijk te begrijpen, dat hierin een ernstig element van mogelijke misvatting gelegen is. Als de beoordeeling van de zwaarte der opgaven onder bevoegde menschen zoo uiteen loopt, komt de wensch naar voren, te streven naar een gelijke eenheid van beoordeeling, even objectief als de geijkte maten en gewichten. En daarom is er een ernstig onderzoek gaande, in hoever het mogelijk is z.g. „standaard"-opgaven" samen te stellen.

Schr. besluit:

Examens zullen wel altijd moeten blijven bestaan, maar of de tegenwoordige vorm wel juist is, moet betwijfeld worden.

Een nieuw scheepsroer.

In de jongste aflevering van „*De Natuur*" is aan de „*Umschau*" een mededeeling ontleend over een nieuw roer, dat bestaat uit een complex van twee roeren.

Het sturen van grootere schepen eischt zooveel kracht, dat men een aparte zware machine noodig heeft om het roer uit zijn evenwichtstand te brengen. Is het roer eenmaal uit dien stand gebracht, dan oefent het langs het schip stroomende water op het roer een druk uit, welke het schip doet draaien.

De directeur der „*Flettner-Schifsruder Gesellschoft*" is nu op het idee gekomen een roer te construeeren, waaraan een veel kleiner tweede roer draaibaar is bevestigd. Op de brug van het schip kan dit kleine roer door een beweging met de hand uit zijn evenwichtsstand worden gebracht. Wil men nu het groote roer van den evenwichtstand naar rechts doen afwijken, ten einde het schip aldus naar rechts te sturen, dan moet men natuurlijk het kleine bijroer juist naar links draaien, opdat de druk, door het langs het roer stroomende water op het bijroer te oefenen, het roer den gewenschten stand naar rechts zal doen innemen.

Draait men het bijroer later weer terug, dan duwt het water het hoofdroer terug in zijn vorigen stand. Het Flettner-roer heeft groote voordeelen. Het bespaart ruimte en kosten, daar het de roermachine met zijn kolenbergplaats en bediening onnoodig maakt.

Een Nederlandsch schip, de „*Frigido*", Rotterdam, was het eerste, dat met een roer van de nieuwe vinding werd toegerust.

Dankbetuiging.

Het is mij een aangename plicht openlijk mijn dank te betuigen, zoowel aan de desbetreffende Commissies als aan elken weldoener afzonderlijk, voor het stoffelijk bewijs van hoogachting mij ter gelegenheid van mijn Zilver Priesterfeest gegeven en voor de sympathieke wijze, waarop elkeen daartoe heeft bijgedragen.

Daar de weldoeners voor het grootste gedeelte behooren tot de beide parochies Otrabanda en St. Martin, waar ik uitsluitend ben werkzaam geweest, en in mij dus hun oud-pastoor vereeren, meen ik geheel en al overeenkomstig de gevoelens van hun hart te handelen door met de aangeboden gift den Bisschopsstaf te bekostigen, het zinnebeeld van den Herder, en dezen te beschouwen als het dierbare en blijvende geschenk van mijn oud-parochianen.

Met gevoelens van hoogachting en levendige erkentelijkheid

† J. B. GIJLSWIJK.

Apost. Deleg. voor Zuid-Afrika.

St. Eustatius en de Amerikaansche vlag.

De oud-gouverneur van Suriname, Baron van Asbeck, thans gezant in Mexico, maakt in *Neerlandia* van Juni l.l. bezwaar tegen een mededeeling in een vroeger nummer, dat Johannes de Graeff, de eerste was die *in* den Amerikaanschen vrijheidsoorlog de nieuwe Amerikaansche vlag groette. Dit *in* moet *na* zijn, zegt de heer Van Asbeck; het gold een klein Amerikaansche eskadertje, dat de republiek der Vereenigde Nederlanden te St. Eustatius kwam bedanken voor de diensten door dit eiland als stapelplaats van oorlogsmateriaal aan de Amerikanen verleend.

Wij vreezen, dat Baron van Asbeck's geheugen hem in de steek laat op dit punt. In zijn eigen artikel in *De Amsterdammer* van 6 April 1918 wordt meedegedeeld, dat het saluut plaats vond op 16 November 1776, en werd gebracht aan één schip, de *Andrea Dorea*, dat naar St. Eustatius vertrokken was „om daar geschut, kruit en andere oorlogsbehoeften te halen" en daarmee na korten tijd weer vertrok naar Washington's leger.

Meer uitvoerig kan men hierover lezen in *De West-Indische Gids* van 1920, bladz. 563 e.v.

Ten onrechte wordt daar echter op bladz. 565 in een noot gezegd, dat Baron van Asbeck, in het aangehaalde opstel heeft beweerd, dat De Graeff met 11 schoten antwoordde.

Kol. Wkbl.

Ter navolging.

Sinds twee weken is onze gemeentereiniging (in Nijmegen) bezig met proeven om op meer afdoende wijze dan met waterbesproeiing, de stof-plaag te bestrijden. Bij het drukke verkeer van zware voertuigen op de groote wegen blijkt vooral, dat men met eenvoudige water-besproeiing niet kan volstaan als stofbestrijdingsmiddel. Het is thans onze stadgenoot, ir. Knut Erslew gelukt een teer-preparaat samen te stellen, dat waarschijnlijk op meer afdoende wijze een bestrijdingsmiddel van stof zal blijken te zijn. Althans na twee weken proefnemingen is dat de meening van deskundigen. Het teerpreparaat wordt vermengd met het water in het reservoir der autosproeiers en vandaar op de wegen gebracht. Het preparaat heeft het voordeel, dat waarschijnlijk eenmaal sproeien per week, naar het zich laat aanzien, voldoende zal zijn, hetgeen natuurlijk besparing beteekent.

Bovendien is het preparaat zoo samengesteld, dat het niet kleeft, ook niet onmiddelijk nadat het uitgesproten is. Tot dusver zijn proeven gedaan op den Oranjesingel, het Keizer Karelplein en den Groesbeekschen weg. Natuurlijk dient nog afgewacht, hoe het preparaat zich houdt, maar tot nu toe zijn, naar ons verzekerd wordt, de resultaten bevredigend te noemen, want de aldus behandelde wegen zijn strofvrij.

In verband met de afwachtende houding worden de proeven voorloopig slechts op kleine schaal genomen. En voorloopig blijven deze ook tot Nijmegen beperkt, ofschoon reeds aanvragen van buiten de stad inkwamen om het preparaat ook in andere gemeenten te mogen gebruiken. Het is te hopen, dat dit nieuwe middel ter bestrijding van stof, afdoende moge blijken en de proeven met een bevredigenden uitslag moge bekroond worden.

Nijmegen is als tuinstad vermaard in den lande! en draagt in den zomer een prachtig kleed, dat, jammer genoeg, al te veel bestoft wordt.

De stofplaag in onze buitenwijken is dan ook al even vermaard als haar natuurpracht.

En een plaag is het wanneer het lang zont in zomersche dagen, als wij nu mee maken.

Dat merkt men het best, als men eenigen tijd in waterrijker plattelandsstreken heeft doorgebracht.

Waterbesproeiing helpt slechts even tegen de stofplaag. Men zocht naar doeltreffender bestrijdingsmiddel!

(De Gelderlander)

Officieële berichten.

Aan den hoofdkommies der belastingen alhier M. E. Dovale is tot herstel van gezondheid een maand verlof verleend.

Aan Mej. J. Hellmund. schrijver op Bonaire, is om gewichtige redenen veertien dagen verlof verleend.

De heer E. J. Rozendal is tijdelijk belast met de functie van klerk van Curaçaosche Bank.

Aan den hoofdagent van politie P. Mackay is tot herstel van gezondheid veertien dagen verlof verleend.

Aan den agent van politie 2e klasse alhier B. Paulo is tot verder herstel van gezondheid veertien dagen verlofsverlenging verleend.

Aan den agent van politie 2e klasse alhier M. A. Blanchevier is tot herstel van gezondheid veertien dagen verlof verleend.

Examens.

Deze week zijn alhier geslaagd voor acte handwerken de Eerw. Zusters CASIMIRA en DIONISIA van Santa Rosa en Mejuffrouw J. BRACKENBURG, kweekelinge aan de school van Pietermaai.

Voor den 4de Rang de dames: C. Perret-Gentil, O. Henriquez (van Aruba), M. Bor, E. Celestina en R. Jeandor, H. Nicolaas, C. Rosario, E. Pourier (allen van Bonaire), R. Thomas-Maduro, J. de Mey, E. Veeris en de Eerw. Frater Martianus, J. v. Duyse.

Onze gelukwenschen.

Bekendmaking.

De Procureur-generaal in de kolonie Curaçao brengt ter kennis van het publiek in het algemeen en van de zeevarenden in het bijzonder, dat door het Garnizoen alhier **op den 17n tot en met den 29n September a. s.** *met geweren schietoefeningen zullen worden gehouden op* **Caracasbaai**, *alwaar met scherp geschoten zal worden in de richting naar zee.*

Geduren de schietoefeningen zullen roode vlaggen geheschen worden boven het hek van de Quarantaine-inrichting, op het fort Beekenburg, op den seinpost Caracasbaai en aan het Spaansche Water.

Curaçao, den 3n September 1923.

De Procureur-generaal,

2—3 *J. B. GORSIRA.*

BUITENLAND.

Engeland.

De Engelsche oud-minister-president Lloyd George heeft te Bristol in een vergadering van methodisten een redevoering gehouden, waarin hij juiste en rake opmerkingen heeft gemaakt over den onheilspellenden gang van zaken in de wereld en het verfoeilijke van oorlog voeren.

Men moet — zeide hij o. a. — bij de gemeenschap het besef aankweeken, om den oorlog als een misdaad te beschouwen en hem te rangschikken onder de misdrijven met geweldpleging.

En hij liet daarop volgen, dat quaesties van nationale eer en nationaal recht, of onrecht in dezelfde categorie moesten worden gerangschikt als quaesties van individueel recht en onrecht.

De meening, dat geweld en steeds meer geweld de eenige veiligheid voor een land was, noemde de expremier noodlottig voor de menschheid, en hij besloot met te verklaren, dat het gezag van den Schepper wordt uitgetart.

Het is alles heel mooi gezegd en het scherpe vonnis, dat Lloyd George over den oorlog, over de altijd voortdurende bewapening en de steeds naar nieuwe middelen zoekende geweldpleging velt, volkomen verdiend.

Jammer is het echter, dat de Engelsche staatsman eerst thans zoo spreekt, nu hij geen minister meer is.

En dubbel jammer, dat hij tijdens den oorlog niet zoo gesproken heeft, toen zijn woord zooveel grooter uitwerking had kunnen hebben en het vermoedelijk den afschuwelijken oorlog zou hebben verkort.

Maar toen moest de strijd worden gevoerd tot het „bittere einde" en sprak Lloyd George van den „laatsten man en den laatsten stuiver", die moest worden geofferd, om de overwinning te behalen....

De pauselijke Vredes-nota van 1 Augustus 1917 vond ook bij hem geen gehoor.

En bij de vredes-bepalingen scheen hij er al evenmin aan te denken, dat daarin de kiemen werden neergelegd voor blijvende tweedracht, voor haat en wrok, voor nieuwe botsingen en conflicten in een wellicht niet verre toekomst.

De [illegible] te brengen, hetgeen hij thans verkondigt, en de wereld te behoeden tegen rampen, waartegen hij nu in zoo straffe taal waarschuwend optreedt, heeft deze oud-minister — jarenlang schier oppermachtig in zijn vaderland — onbenut laten voorbijgaan.

Zijn beter inzicht komt laat, erg laat, te laat.

Mogen anderen er tenminste nu hun voordeel mee doen....

Van het Vaticaan.

Berichten uit Argentinië melden, dat de regeering dezer Republiek een voorstel heeft ingediend om hare vertegenwoordiging bij den H. Stoel te verhoogen tot gezantschap. Ofschoon in Argentinië talrijke anti-clericalen in het Parlement zetelen, zal het voorstel zonder twijfel aangenomen worden, daar deze verhooging een nationale kwestie is geworden. In 1919 verhoogde Brazilië zijn vertegenwoordiging bij den H. Stoel tot gezantschap. De regeering van Peru wilde echter bij geen andere Zuid-Amerikaansche regeering achter staan en deed insgelijks. Zoodra was dit niet bekend geworden, of Chili, dat steeds de grootste rivaliteit onderhoudt met de andere Republiek van Zuid-Amerika aan de kusten van den Stillen Oceaan, benoemde zijn gevolmachtigd minister bij den H. Stoel tot gezant. De Republiek van Argentinië was dus de eenige Zuid-Amerikaansche staat, die slechts een gevolmachtigd minister bij het Vaticaan had. Na het uitvallen van Oostenrijk-Hongarijë had slechts Spanje een gezant bij het Vaticaan. In deze weinige jaren zijn gevolgd Duitschland, Frankrijk, België in Europa en de bovengenoemden in Zuid-Amerika. Daarenboven zijn bij het Vaticaan toegevoegd zeventien gevolmachtigde ministers, voornamelijk van Nederland, Oostenrijk, Beieren, Bolivië, Colombië, Costa Rica, Tsjecho-Slavië, Monaco, Nicaragua, Polen, Portugal, Roemenië, Hongarijë en Venezuela.

In het *Annuario Pontificio* vindt men dit jaar niet meer den gezant van het keizerrijk Rusland, die verleden jaar daar nog aangegeven stond.

BALKANSTATEN.

Een lesje van de Turken.

De *Germania* schrift, dat de Europeesche bezettingstroepen van Konstantinopel nu niet precies toonbeelden zijn van ingetogenheid, ofschoon ze wellicht nog als Engelen van deugd aandoen, wanneer ze met de Amerikanen vergeleken worden. Dagelijks ziet men door de straten van het oude Byzantium auto's rondsnorren, waarin leden van de bezettende macht vergezeld van min of meer beruchte typen uit het Konstantinopelsche nachtleven.

Niet lang geleden kwam een aldus beladen auto een processie tegen. De politie zorgt bij zulk een plechtigheid voor de orde; de trams stoppen, de bevolking gedraagt zich onberispelijk, enz. Maar deze auto had daarvoor geen tijd en trachtte zich luid toeterend ruim baan te maken. Het vehikel maakte zóóveel misbaar, dat ten slotte een paar gebelgde aanwezigen dit voertuig tot terugkeer dwongen.

Nu een andere processie. Weer komt er een auto aan; een prachtexemplaar nog wel ditmaal. Er in is gezeten de groote en machtige heer der stad. ALTNAN BEY, vertegenwoordiger van de zegevierende Mohamedaansche regeering van Angora.

Maar ALTNAN BEY eischt geen ruim baan. Hij laat zijn karos stoppen. Hij steigt uit en brengt stram maar eerbiedig het militair saluut aan het voorbijgedragen Allerheiligste. En Altnan Bey rijdt niet weg vóór heel de processie voorbijgetrokken is....

Van Moltke heeft indertijd toch wel spijkers met koppen geslagen, toen hij zei, dat „een Turk een gentlemen" is.

Amerikaansch!

Een Amerikaan, Auditore is zijn naam, aanvaardde dezer dagen te Parijs de terugreis naar New-York. Nauwelijks had de trein het St. Lazare-station verlaten, toen de Amerikaan zich bedacht, dat hij een tasch met juweelen in zijn hotel had laten staan. Zijn verzoek om den trein te laten stilhouden werd niet ingewilligd, waarop de heer Auditore zonder aarzeling het portier opendeed en uit den voortsnellende trein sprong.

Wonder boven wonder was de Amerikaan ongedeerd. In een taxi springen en naar zijn hotel rijden was vervolgens het werk van een oogenblik. In het hotel vond Auditore zijn juweelen terug; vervolgens weer in een tuf en in snelle vaart naar Le Burget, het groote vliegveld buiten Parijs. Daar huurde onze Amerikaan een vliegtuig en voort ging het door [illegible] naar Cherbourg, waar de *Homeric*, het schip, waarmede Auditore naar zijn vaderland zou oversteken, nog aan de kade gemeerd lag.

Hij kwam ongeveer gelijk aan met zijn reisgenooten, die in den sneltrein Parijs — Cherbourg waren blijven zitten, toen Auditore er uitsprong. En, naar de historie luidt, waren zij, hoewel Amerikanen, een tikje verbaasd toen zij Auditore over de loopplank zagen komen.

Amerikaansche petroleum-raffinaderijen.

Blijkens een telegrafische mededeeling uit Chicago, zijn maatregelen getroffen tot de staking der werkzaamheden gedurende de volgende maand in de raffinaderijen in Mid-Continent. Men beoogt met dezen stap een vermindering van de overtollige voorraden van geraffineerde en ruwe petroleum. De vertegenwoordigers van de in het Westen gevestigde raffinaderijen en van de *American Oil Associations* hebben reeds hunne goedkeuring aan de betreffende maatregelen gehecht. Ruim twintig raffinaderijen zullen worden gesloten.

Een vreemd bericht. Nog niet zoo lang geleden, beweerden de Amerikaansche vakbladen dat de Amerikaansche petroleum industrie niet in staat was om in de behoefte van de Vereenigde Staten te voorzien, maar het tekort moest aanvullen met buitenlandsche olie. Nu is er een groot surplus. Of zou het een beursbericht zijn, dat speculeert om de prijzen naar boven te jagen?

DANKBETUIGING.

[illegible] dank aan de *WelEdelGeleerde Heeren Dr. Boogaart, Derks, Gaerste en de Eerwaarde Zusters van het St. Elisabet's Hospitaal vóór hun zorgvuldige behandeling tijdens mijn ziekte in het Hospitaal.*

Curaçao, 24 Augustus 1923.

3—3 *Marie Jienaar.*